

KLAUS HANSEN

Hrvatska nema snažno regulatorno tijelo, pa televizije same postavljaju pravila igre

Predsjednik Europske koordinacije nezavisnih televizijskih producenata smatra kako bi Vlada trebala regulirati i osigurati prijenos originalno produciranih nacionalnih programa putem privatnih RTV servisa te omogućiti financijski snažan nacionalni javni servis

razgovarala ANA PAIĆ
lider@liderpress.hr

U laskom Hrvatske u Europsku uniju audiovizualno tržište suočit će se s brojnim izazovima, no domaćim bi nezavisnim producentima snalaženje u novom regulatornom okruženju trebalo olakšati članstvo u Europskoj koordinaciji nezavisnih televizijskih producenata (CEPI). Naime, Hrvatsko društvo nezavisnih televizijskih producenata primljeno je u punopravno članstvo CEPI-ja potkraj svibnja, čime uz potporu u vezi s pitanjima zakonske regulative mogu računati i na predstavljanje hrvatskih interesa pred raznim europskim i međunarodnim tijelima. O tome kakav je položaj neovisne televizijske produkcije u Europi te kakva je ocjena situacije na hrvatskom tržištu razgovarali smo s predsjednikom CEPI-ja Klausom Hansenom, koji će sudjelovati na ovogodišnjem Weekend Media Festivalu. U Rovinju će predstaviti tu koordinaciju koja okuplja 20 nacionalnih udruga iz Europe i više od 8000 nezavisnih produkcijskih kuća te pružiti potporu domaćim producentima u uspostavljanju regulacije na hrvatskom medijskom tržištu.

• **Kakvi su položaj i važnost neovisne te-**

levizijske produkcije u Europi te kakva su dostignuća Europske koordinacije neovisnih producenata (CEPI) na tom području?

- Neovisni su producenti glavno uporište audiovizualne industrije. Mnogo neovisnih produkcijskih kompanija s različitim kompetentnostima u svim programskim žanrovima jamstvo su raznolike programske ponude koju potrošači imaju na raspolaganju. Neovisni produkcijski sektor, koji se temelji na kreativnom i tržišnom natjecanju, osigurava učinkovitu uporabu financijskih resursa dostupnih za europski, ali i nacionalni sadržaj. Također, ne samo da potiče stvaranje bogatstva nego i povećava informiranost i svijest o troškovima zahvaljujući odlučnosti da se ostvari učinkovitost koja često ne postoji kod internih produkcija. Uz to ima presudnu ulogu u održavanju vitalnosti lokalnog jezika i kulture na televiziji. CEPI je postao vrijedna platforma za zaštitu i promicanje interesa neovisnih producenata. Izražavamo jedinstvena stajališta o kolektivnim pitanjima i problemima koji muče i tiču se neovisnih producenata u Europi. Ta je činjenica posebice važna za EU, koji predstavlja ključan izvor brojnih važnih audiovizualnih smjernica i politika, poput kvota za neovisne produkcije koje se tiču javnih RTV servisa. Razmjena iskustava među nacionalnim udrugama važan je dio tog procesa. Primjerice, regulatorni okvir Velike

Britanije izvrstan je model za članice CEPI-ja jer jamči velike kvote za neovisne produkcije te optimiziranu uporabu prava eksploatacije.

• **Jeste li upoznati sa situacijom na hrvatskom tržištu, položajima komercijalnih televizija i javne te neovisnih producenata u Hrvatskoj?**

- Situacija na hrvatskom tržištu je vrlo je slična onoj na tržištima novih država članica Unije. Neovisni producenti u Hrvatskoj trenutno su u veoma teškoj situaciji. Žalosno je što se komercijalne televizijske postaje ne drže zakonskih normi koje se tiču kvota za neovisnu produkciju. Naime, RTV servisi ili otvoreno ignoriraju zakon naručujući sav program interno ili izbjegavaju zakon pružajući

jalne ili javne televizije?

- Javni RTV servisi jamci su nacionalnih sadržaja. Privatni RTV servisi rade ono što najbolje znaju: generiraju dobit za svoje dioničare, zbog čega često biraju jeftinije međunarodne formate, vrlo često američke, umjesto relativno skupljih originalnih produkcija nacionalnog podrijetla. Iz komercijalne perspektive to je sasvim u redu. No na malim tržištima kao što je Hrvatska upravo nacionalne vlade trebaju regulirati i osigurati prijenos originalno produciranih nacionalnih programa putem privatnih RTV servisa te financijski snažne nacionalne javne RTV servise. U oba slučaja riječ je o obvezi korištenja neovisnih producenata u naručivanju programa. Britanski primjer, koji je djelomično primijenjen u Danskoj, pokazuje kako regulativa pogoduje upravo potrošačima.

• **Kakav je položaj regulatornih tijela u Europskoj uniji?**

- Položaj regulatornih tijela u Europskoj uniji je raznolik. Iako ta regulatorna tijela imaju ključnu ulogu u osiguravanju zdravog suživota javnih i privatnih interesa, jasno nam je kako se regulatori u Istočnoj i Središnjoj Europi muče upravo zbog manjka potpore i financijskih sredstava, što rezultira neuravnoteženim i nerazvijenim tržištima produkcije sadržaja.

• **Koji su glavni problemi na koje CEPI upozorava u komunikaciji s javnim i komercijalnim TV postajama?**

- Osnovni problem s kojim smo suočeni nastao je iz naše relativno slabe pregovaračke pozicije u odnosu na RTV servise. To je posebno vidljivo u zemljama kao što je Hrvatska, gdje postoji tek nekoliko dominantnih igrača koji, zahvaljujući nepostojanju snažnog regulatornog tijela, sami postavljaju pravila igre. Većina zemalja, pa tako i Hrvatska, postavile su minimalne kvote za nacionalne i neovisne produkcije; no činjenica je da se mnogi RTV servisi ne drže tih kvota. Jedan od problema jest i sjedinjavanje prava. Zbog dominantnog položaja u pregovorima oko ugovora, RTV servisi često zahtijevaju potpuni prijenos svih prava, uključujući i ona sekundarna. To znači da producenti svoje radove ne mogu licencirati i izdavati konkurentima na tržištu za ponovni prijenos, uporabu ili preuzimanje putem interneta ili mobilnog telefona. Tako ostale platforme, bile one zemaljske, digitalne, plative, besplatne ili temeljene na internetu, teško dolaze do kvalitetnih sadržaja i izgrađuju poslovni model koji zadovoljava rastuće potrebe potrošača te, što je još važnije, podupire lokalnu produkciju. Umjesto toga RTV servisi nastavljaju podu-

• **Tko su glavni nositelji transakcija s neovisnim produkcijama u Europi: komerci-**

pirati internu produkciju te time sprječavaju stvaranje konkurencije među neovisnim producentima, iako istraživanja pokazuju kako potrošači vole sadržaje proizvedene lokalno.

• **Koje je moguće rješenje takve situacije?**

- Taj začarani krug nije neizbježan. Primjerice, u Velikoj Britaniji tržišnu neuravnoteženost RTV servisa i dobavljača riješili su uvođenjem Pravilnika o uvjetima poslovanja, čime su razdvojili prava i producentima dobavljačima omogućili iskorištavanje određenih sekundarnih i međunarodnih prava. To je rezultiralo poticanjem konkurencije u eksploataciji prava i povećanjem britanskog televizijskog izvoza za 39 posto. Produkcijski sektor u Velikoj Britaniji dobio je veće mogućnosti za iskorištavanje vlasništva nad pravima kako bi se povećala ulaganja u britanske i europske sadržaje. Istodobno, nije bilo nikakvih negativnih utjecaja na RTV servise. Zahvaljujući novosteučenju mogućnosti producenata da namiču ulaganja, RTV servisi dobili su veću cjenovnu fleksibilnost na razini osiguravanja sredstava za program. I dok je RTV servis prije morao pokriti sve ili većinu produkcijskih troškova, sada može platiti samo ona prava koja mu trebaju.

• **Koliki je financijski opseg televizijske produkcije u Europi i koliko toga konzumiraju članice CEPI-ja?**

- Ne baratamo preciznim brojkama, dijelom i zbog nedostatne transparentnosti izvješća nacionalnih regulatornih tijela Europskoj komisiji. To je jedan od problema na čijem rješavanju radimo u CEPI-ju. Naša je procjena da je financijski opseg neovisne televizijske produkcije u EU oko sedam milijardi eura.

• **Kakvu vrstu potpore CEPI može pružiti hrvatskim neovisnim producentima?**

- Možemo pružiti pozitivne primjere iz drugih zemalja članica. Belgija, Danska i Nizozemska imaju tržišta slične veličine kao ono u Hrvatskoj, a britanski se primjer može vrlo jednostavno prenijeti i na manja tržišta. Pridruživanje hrvatskih nezavisnih producenata CEPI-ju dolazi u vrlo važnom trenutku. U laskom zemlje u Uniju hrvatsko će se audiovizualno tržište suočiti s brojnim izazovima i mogućnostima. CEPI će u spomenutom procesu poslužiti kao važan resurs te hrvatskim producentima pomoći u ostvarivanju najboljih mogućih rezultata u novom regulatornom okruženju. Konkretno, jedan od načina na koji CEPI može pomoći Hrvatskoj jest predstavljanjem njezinih interesa pred raznim europskim i međunarodnim tijelima. ■